

อิทธิพลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้*
CAUSAL INFLUENCE STRUCTURE FOR SUSTAINABLE GROWTH
OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN THE SOUTHERN
BORDER PROVINCES

ชุติกาญจน์ เพ็ชรแก้ว

Chutikan Phetkaew

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand

ธมยันตี ประยูรพันธ์

Thammayantee Phayoopun

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

Princess of Naradhiwas University, Thailand

e-mail: Thammayantee92860@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของอิทธิพลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยโครงสร้างเชิงสาเหตุ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 830 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจัดชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2/df = 1.522$, $IFI = 0.975$, $NFI = 0.930$, $TLI = 0.973$, $CFI = 0.975$, $GFI = 0.910$, $AGFI = 0.902$, และ $RMSEA = 0.025$) ดังนั้น สามารถใช้ทฤษฎีอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ได้ 2) สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการจัดการเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

* Received 13 September 2022; Revised 25 September 2022; Accepted 27 September 2022

ที่ระดับ 0.01 ผลการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยผู้ประกอบการต้องเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และ นำกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ไปใช้ในองค์กร ในขณะเดียวกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนที่เอื้อต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้สามารถอยู่รอดและมีการเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: อิทธิพลโครงสร้างเชิงสาเหตุ, สภาพแวดล้อมภายนอก, สภาพแวดล้อมภายใน, การจัดการเชิงกลยุทธ์, การเติบโตอย่างยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research article were to 1) examine the coherence of the hypothetical model with the empirical data on the causal influence structure for the sustainable growth of small and medium-sized enterprises in the southern border provinces. 2) study direct, indirect and total effect of factors affecting the causal influence structure. A questionnaire was used as a tool to collect data from 830 participants as samples via stratified sampling and simple random sampling. Data were analyzed using structural equation modeling techniques. The results showed that 1) the developed structural equation model was consistent with the empirical data ($X^2/df = 1.522$, $IFI = 0.975$, $NFI = 0.930$, $TLI = 0.973$, $CFI = 0.975$, $GFI = 0.910$, $AGFI = 0.902$, and $RMSEA = 0.025$). Therefore, the theory can be applied to explain the relationship between variables and actual phenomena of small and medium-sized enterprises in the southern border provinces. 2) The external and internal environment have a direct influence on strategic management. It was statistically significant at 0.01 and strategic management had a direct influence on sustainable growth. It was statistically significant at 0.01 level, while the external and internal environment had an indirect influence on sustainable growth statistically significant at level 0.01. The results of this study are beneficial to small and medium enterprises entrepreneurs. The entrepreneurs must keep up with the changes in the current environment by implementing strategic management processes in the organization. At the same time, the relevant departments should provide support that is conducive to the operations of small and medium-sized enterprises, so that small and medium-sized enterprises in the southern border provinces can survive and grow sustainably.

Keywords: Causal Influence Structure, External Environment, Internal Environment, Strategic Management, Sustainable Growth

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises - SMEs) เป็นหน่วยธุรกิจที่ก่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และการพัฒนาสู่ชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม SMEs ยังประสบปัญหาในระดับนโยบายได้แก่ การขาดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs ขาดการบริหารกำกับดูแลและรับผิดชอบต่อที่เป็นเอกภาพจากหน่วยงานรัฐ ขาดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ขาดความคิดสร้างสรรค์การสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นของตัวเอง เพื่อสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนให้กับองค์การ (สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย, 2560)

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ทำให้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตอย่างสิ้นเชิง กอปรกับปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต และการประกอบธุรกิจเรียกว่าเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Disruptive Technology) ซึ่งกำลังส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อผู้ประกอบการ ทำให้หลายองค์การต้องพลิกโฉมตัวเองด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการดำเนินงาน (Digital Transformation) เพื่อความอยู่รอดขององค์การที่ไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงก็จะถูกทำลายล้าง (Disruption) ให้หมดไป (ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ, 2563) นอกจากนั้นการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นตัวเร่งที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโลก ให้มีการปรับเปลี่ยนที่เร็วขึ้น มีผลโดยตรงต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของมนุษยชาติ ตลอดถึงทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวในการดำเนินธุรกิจ จากข้อมูลในปี 2563 มี SMEs จดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจจำนวน 63,340 ราย และจดทะเบียนเลิกประกอบกิจการจำนวน 20,920 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.03 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2562 มีการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจใหม่จำนวน 63,359 ราย และจดทะเบียนเลิกประกอบกิจการจำนวน 14,273 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) ซึ่งพบว่าจำนวนของ SMEs ที่จดทะเบียนเลิกประกอบกิจการมีจำนวนที่สูงขึ้น สาเหตุที่ทำให้ SMEs มีการเลิกประกอบกิจการเพิ่มขึ้นในปี 2563 เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้ สำหรับจังหวัดชายแดนใต้ประกอบด้วยจังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ก็ประสบปัญหานี้เช่นกัน พบว่ามีการจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจ SMEs ใหม่จำนวน 401 ราย จดทะเบียนยกเลิกประกอบกิจการจำนวน 122 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.42 นอกจากนี้ ผู้ประกอบการในจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ในการพัฒนาธุรกิจ ทั้งในด้านเทคโนโลยีการผลิต มาตรฐานผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ

การตลาด ระบบบัญชีและการเงิน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งยังคงเป็นรูปแบบเดิมที่ไม่มีการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบโจทย์ของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป และยังขาดการเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2564)

จากบริบทที่ได้กล่าวข้างต้น ธุรกิจจะสามารถอยู่รอดได้ต้องปรับเปลี่ยนตัวเองตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การบริหารจัดการแบบเดิมอาจจะได้ผล การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นทางเลือกที่ต้องดำเนินการในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นการบริหารที่สามารถตอบสนองเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่องค์กรกำลังเผชิญนำไปสู่การดำเนินงานที่มีทิศทางชัดเจน สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและเหมาะสม ทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรสอดคล้องกับศักยภาพ นำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน (ธัญญ์นิธิ จิรพัฒนาพรสิน, 2563) ; (ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ, 2563) นอกจากนี้ สุภาพร เพชรรัตน์กุล และคณะ อธิบายว่า กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้บริหารจะต้องเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสม (สุภาพร เพชรรัตน์กุล และคณะ, 2564)

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ของ SMEs พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (สมเกียรติ อินทวงศ์, 2563) นอกจากนี้ ตระกูลจิตพัฒน์กร กล่าวว่าสภาพแวดล้อมภายในส่งผลต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (ตระกูล จิตพัฒน์กร, 2563) อย่างไรก็ตาม ปกรณ์ อุดมธนสารสกุล อธิบายว่า นโยบายรัฐบาลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (ปกรณ์ อุดมธนสารสกุล, 2564) ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับการเติบโตของ SMEs พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในส่งผลต่อความสำเร็จและการเติบโตของ SMEs (มลทิพย์ บำรุงกิจ และนพดล พันธุ์พานิช, 2564) นอกจากนี้ มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเชิงกลยุทธ์กับการเติบโตของ SMEs พบว่า ธุรกิจจะเติบโตได้ต้องอาศัยกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยที่การจัดการเชิงกลยุทธ์ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน (ธัญญ์นิธิ จิรพัฒนาพรสิน, 2563) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเติบโตมีน้อยซึ่งมีงานวิจัยของ จิราพร ไชยศรี และบุญทวรรณ วิงวอน ศึกษาบริบทของสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีผลต่อการเติบโตของ SMEs ในจังหวัดลำปาง งานวิจัยดังกล่าวศึกษาระดับความคิดเห็นของบริบทสภาพแวดล้อม การจัดการเชิงกลยุทธ์และการเติบโตของ SMEs และศึกษาบริบทของสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีผลต่อการเติบโตของ SMEs ในจังหวัดลำปาง (จิราพร ไชยศรี และบุญทวรรณ วิงวอน, 2562) ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเพิ่มเติมช่องว่างทางวิชาการ โดยศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมซึ่งประกอบด้วย

สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน การจัดการเชิงกลยุทธ์และการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้ พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งงานวิจัยนี้จะทำการศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกโดยแบ่งเป็นด้านตามหลักการแบ่งสภาพแวดล้อมทั่วไปภายนอกองค์การ (PEST Analysis) และสภาพแวดล้อมภายในตามกรอบ 7 - S Framework Analysis ของ McKinsey และการจัดการเชิงกลยุทธ์ตามหลักของกระบวนการในการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยนำตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนมาทดสอบความสอดคล้องโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งผลที่ได้สามารถนำไปพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ SMEs ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของอิทธิพลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่ส่งผลการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยโครงสร้างเชิงสาเหตุ

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อมภายใน และการจัดการเชิงกลยุทธ์ การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอกตามหลัก PEST Analysis ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการเมือง/นโยบายรัฐบาล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายในโดยใช้กรอบ 7 - S ของ McKinsey ประกอบด้วย ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านระบบปฏิบัติงาน ด้านรูปแบบการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม ส่วนการจัดการเชิงกลยุทธ์ใช้กระบวนการจัดการจัดการเชิงกลยุทธ์ 5 ขั้นตอนคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดทิศทางองค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินผลกลยุทธ์ เพื่อดูอิทธิพลที่ส่งผลการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้ โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 54,291 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน

จังหวัดนราธิวาสจำนวน 22,904 ราย จังหวัดปัตตานีจำนวน 18,139 ราย และจังหวัดยะลาจำนวน 13,248 ราย (สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564)

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,234 ราย (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำหลักเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยวิธี Maximum Likelihood ตามข้อเสนอของ Hair, J. F. et al. การวิเคราะห์สถิติประเภทสมการโครงสร้างควรกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 - 20 เท่า ของตัวแปรสังเกต การศึกษาครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต จำนวน 57 ตัวแปรสังเกต ($57 \times 14 = 798$) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งสิ้น 798 ราย (Hair, J. F. et al., 2010) เพื่อป้องกันการส่งแบบสอบถามคืนในอัตราที่ต่ำ มีการสุ่มหาหรือขาดความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 1,234 ราย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Random Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งช่วงชั้น (Stratified Sampling) ตามกลุ่มจังหวัดแล้วกำหนดสัดส่วนของแต่ละช่วงชั้น (Proportional Stratified Sampling) ซึ่งในแต่ละช่วงชั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,234 ราย สามารถแบ่งช่วงชั้นตามกลุ่มจังหวัด คือ จังหวัดนราธิวาส 417 ราย จังหวัดปัตตานี 411 ราย และจังหวัดยะลา 406 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ ซึ่งพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1970) แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่ตั้งของสถานประกอบการ ระดับการศึกษาสูงสุด รูปแบบกิจการ ประเภทของธุรกิจ ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ จำนวนพนักงาน เงินทุนจดทะเบียน ที่มาของเงินลงทุน อัตราการขยายตัวของธุรกิจ และหลักในการดำเนินธุรกิจ ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมภายนอก แบ่งเป็นด้านการเมือง/นโยบายรัฐบาล จำนวน 8 ข้อ ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 2 ข้อ ด้านสังคมและวัฒนธรรม จำนวน 2 ข้อ และด้านเทคโนโลยี จำนวน 2 ข้อ ดัดแปลงและปรับปรุงจากการศึกษาของ (เชาวลิต ประสิทธิ์ และกนกพร ชัยประสิทธิ์, 2562) 2) สภาพแวดล้อมภายใน แบ่งเป็นด้านกลยุทธ์ จำนวน 4 ข้อ ด้านโครงสร้างองค์กร จำนวน 4 ข้อ ด้านระบบการปฏิบัติงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านรูปแบบการบริหาร จำนวน 4 ข้อ ด้านบุคลากรจำนวน 4 ข้อ ด้านทักษะ จำนวน 3 ข้อ ด้านค่านิยมร่วมจำนวน 4 ข้อ ดัดแปลงและปรับปรุงจากการศึกษาของ (ปัญฑารีย์ ฟองแพร่, 2559)

3) การจัดการเชิงกลยุทธ์ จำนวน 8 ข้อ ดัดแปลงและปรับปรุงจากการศึกษาของ (จิราพร ไชยศรี และบุญทวรรณ วิงวอน, 2562) และการเติบโตอย่างยั่งยืน จำนวน 7 ข้อ ดัดแปลงและปรับปรุงจากการศึกษาของ (ชาวลิต ประสิทธิ์ และกนกพร ชัยประสิทธิ์, 2562); (จิราพร ไชยศรี และบุญทวรรณ วิงวอน, 2562)

ก่อนนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการองค์การด้านการจัดการวิสาหกิจ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพบว่า คำถามทุกข้อมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) สูงกว่า 0.5 เป็นไปตามเกณฑ์ IOC 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1977) พร้อมทั้งมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 30 คน พบว่าสภาพแวดล้อมภายนอกมีค่าความเชื่อมั่น 0.923 สภาพแวดล้อมภายในมีค่าความเชื่อมั่น 0.874 การจัดการเชิงกลยุทธ์มีค่าความเชื่อมั่น 0.924 การเติบโตอย่างยั่งยืนมีค่าความเชื่อมั่น 0.909 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.893 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.7 ขึ้นไป (Nunnally, J. C., 1978) สรุปได้ว่า แบบสอบถามมีความเหมาะสมที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์จากสถานประกอบการที่อยู่ในฐานข้อมูลของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยจัดส่งแบบสอบถามให้ถึงมือผู้ตอบและรอรับกลับ แต่หากสถานประกอบการไม่สะดวกตอบจะนัดรับแบบสอบถามคืนภายหลัง โดยนักวิจัยจะโทรศัพท์ไปยังผู้เกี่ยวข้องเพื่อติดตามแบบสอบถามคืนซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 เดือน ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2564 ถึง มกราคม 2565 จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ลงรหัสและประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์และทดสอบตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จำเป็นต้องมีความเหมาะสม และเป็นไปตามเกณฑ์ ได้แก่ ค่าความลำเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา (Non - response bias) ด้วยสถิติ (T - test) การแจกแจงแบบปกติเชิงเดียว ด้วยค่าความเบ้ (Skewness < 3) และค่าความโด่ง (Kurtosis < 7) (Kline, R. B., 2010) การทดสอบภาวะที่ตัว

แปรมีความสัมพันธ์กันมากเกินไป (Multicollinearity) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การตรวจสอบ (Multicollinearity) ด้วยค่า Variance Inflation Factor ($VIF < 10$) และค่า Tolerance 0 ถึง 1 ความเป็นเอกพันธ์ของการกระจาย (Homoscedasticity) ทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรสังเกตว่าสามารถเป็นตัวแทนที่แท้จริงของแต่ละองค์ประกอบได้หรือไม่ ด้วยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้า (Convergent validity) ด้วยค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Composite Reliability: $CR > .70$) (Hair, J. F. et al., 2010) และการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) ด้วยค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย (Average Variance Extracted: $AVE > .50$) และค่ารากที่ 2 ของ AVE

จากนั้นวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยค่าสัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (X^2/df) หรือค่าซีเอ็มไอเอ็น/ดีเอฟ (CMIN/DF) น้อยกว่า 3 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hair, J. F. et al., 2010) IFI $> .95$ แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hooper, D. et al., 2008) NFI $> .90$ แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Jöreskog, K. & Sörbom, D., 1993) TLI $> .90$ และ CFI $> .90$ แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hair, J. F. et al., 2010) GFI $> .80$ และ AGFI $> .80$ แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hair, J. F. et al., 2010) และ RMSEA $< .08$ แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Jöreskog, K. & Sörbom, D., 1993)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.12 อายุส่วนใหญ่ระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.36 สถานที่ตั้งของสถานประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 39.04 ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.55 รูปแบบกิจการส่วนใหญ่เป็นกิจการเจ้าของคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 72.05 ประเภทของธุรกิจส่วนใหญ่เป็นค้าปลีก คิดเป็นร้อยละ 45.30 ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่ 3 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.42 จำนวนพนักงานในปัจจุบันส่วนใหญ่ไม่เกิน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 79.76 เงินทุนจดทะเบียนของธุรกิจส่วนใหญ่ต่ำกว่า 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.28 เงินลงทุนในธุรกิจส่วนใหญ่มาจากเงินทุนของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 72.41 ปัจจุบันระดับของอัตราการขยายตัวต่อปีส่วนใหญ่ยอดขายเฉลี่ยลดลง คิดเป็นร้อยละ 38.31 หลักในการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่เน้นการปรับตัวตามสถานการณ์ คิดเป็นร้อยละ 63.37

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ

จากการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ การเติบโตอย่างยั่งยืนค่าเฉลี่ย 3.99 รองลงมาคือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ค่าเฉลี่ย 3.97 สภาพแวดล้อมภายนอกค่าเฉลี่ย 3.69 และสภาพแวดล้อมภายในค่าเฉลี่ย 3.67 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นการนำเสนอการจัดกลุ่มตัวแปร ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ 13 กลุ่มตัวแปร รวม 57 ตัวชี้วัด ผลการวิเคราะห์การจัดกลุ่มมีค่าความสอดคล้องของโมเดลผ่านเกณฑ์ ($KMO = 0.873$) และค่า Bartlett's test มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.000$) โดยมีร้อยละของความแปรปรวนมากกว่า ร้อยละ 60 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างในลำดับต่อไป

การทดสอบความลำเอียงของการไม่ตอบแบบสอบถาม (Non - Response bias) เพื่อคาดคะเนการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตอบกลับมาโดยเปรียบเทียบชุดข้อมูลด้วยสถิติทดสอบที (T - test) โดยนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งคืนแบบสอบถามเร็วและช้า พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 แสดงว่าการวิจัยนี้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความลำเอียงจากการไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา (Non - response bias)

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพียร์สัน โดยใช้ Pearson's Correlation Coefficient พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 48 คู่ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคู่ความสัมพันธ์ทุกตัวแปรระหว่าง - 0.05 ถึง 0.356 โดยคู่ที่มีความค่าสหสัมพันธ์มากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในด้านโครงสร้าง กับ สภาพแวดล้อมภายในด้านกลยุทธ์ ($r = 0.356$)

การตรวจสอบ Multicollinearity ใช้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) หรือค่า Tolerance โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบดังนี้ ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 หากค่าเกินกว่านี้ แสดงว่าเกิด Multicollinearity สำหรับค่า Tolerance ที่เหมาะสมมีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 จากการตรวจสอบพบว่าค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.723 ถึง 0.853 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.173 ถึง 1.349 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์

การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ มีค่าความเบ้ (Skewness) อยู่ระหว่าง - 0.162 ถึง - 0.522 และค่าความโด่ง (Kurtosis) อยู่ระหว่าง -0.101 ถึง -0.618 จากเกณฑ์การพิจารณากำหนดไว้ว่า ข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบปกติมีค่าความเบ้น้อยกว่า 3 (ค่าสัมบูรณ์) และมีค่าความโด่งน้อยกว่า 7 (ค่าสัมบูรณ์) แสดงว่าข้อมูลมีความเบ้แตกต่างจากโค้ง ส่วนค่าความโด่งแตกต่างจากศูนย์ และมีการแจกแจงลักษณะสูงโด่ง

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ และด้านการเติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อยืนยันตัวบ่งชี้องค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ (ตัวแปรสังเกตได้) ทุกตัว มีมากกว่า 0.50 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดและแสดงว่าตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบสามารถวัดองค์ประกอบหลักได้เป็นอย่างดี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ค่าสถิติที่ ตรวจสอบ	CMIN/DF	IFI	NFI	TLI	CFI	GFI	AGIF	RMSEA
เกณฑ์การอ้างอิง	<3	>.95	>.90	>.90	> .90	>.90	>.90	<.08
สภาพแวดล้อม ภายนอก	1.191	0.998	0.988	0.998	0.998	0.986	0.979	0.015
สภาพแวดล้อม ภายใน	1.934	0.997	0.958	0.977	0.979	0.944	0.933	0.034
การจัดการ เชิงกลยุทธ์	1.162	0.999	0.995	0.999	0.999	0.994	0.988	0.014
การเติบโตอย่าง ยั่งยืน	0.762	1.001	0.998	1.001	1.000	0.997	0.993	0.000

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดหลังปรับแต่ง ด้วยการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่าง 13 ตัวแปรแฝง และ 57 ตัวบ่งชี้ ว่าสามารถเป็นตัวแทนของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรโดยภาพรวม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ มีค่าระหว่าง 0.669 ถึง 0.932 เป็นไปตามเกณฑ์ Factor loading > 0. มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ Cronbach's alpha มากกว่า 0.60 มีค่าระหว่าง 0.829 ถึง 0.901 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (CR) มีค่าระหว่าง 0.755 ถึง 0.929 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นไปตามเกณฑ์ CR > 0.70 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย มีค่าระหว่าง 0.558 ถึง 0.671 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นไปตามเกณฑ์ AVE > 0.50 แสดงว่าองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นสูง และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรในองค์ประกอบได้ดี

จากการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก และ AVE Square Roots Matrix พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าระหว่าง -0.061 ถึง 0.377 ซึ่งไม่เกินกว่า 0.9 แสดงว่าทุกตัวแปรแฝงมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกต่อกันในระดับเหมาะสม หรืออาจกล่าวได้ว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป และผลการเปรียบเทียบค่ารากที่ 2 ของ AVE กับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ พบว่า ค่ารากที่ 2 ของ AVE ในแต่ละแถวในแนวทแยง

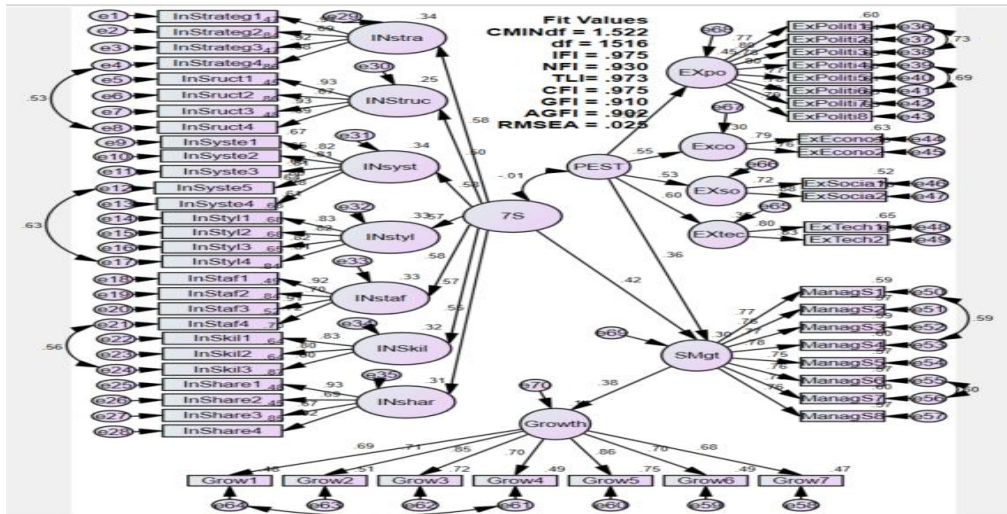
มีค่าสูงกว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทุกค่า ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน จึงสรุปว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นคุณสมบัติของการที่ดัชนีสามารถวัดองค์ประกอบได้อย่างถูกต้อง จึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความเที่ยงตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) เพียงพอสามารถยอมรับได้

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากมีความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) ปัจจัยทุกตัวมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีสัดส่วนค่าสถิติ ไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (X^2/df) หรือค่าซีเอ็มไอเอ็น/ดีเอฟ (CMIN/DF) มีค่าเท่ากับ 1.522 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ น้อยกว่า 3 เมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 พบว่า ดัชนีทุกตัว ได้แก่ IFI = 0.975, NFI = 0.930, TLI = 0.973 และ CFI = 0.975 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.80 พบว่า ดัชนีทุกตัว ได้แก่ GFI = 0.910 และ AGFI = 0.902 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.08 พบว่า RMSEA = 0.025 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกันดังตารางที่ 2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 2 ค่าสถิติ ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างหลังปรับแต่ง

ค่าสถิติที่ตรวจสอบ	CMIN/df	IFI	NFI	TLI	CFI	GFI	AGFI	RMSEA
เกณฑ์การอ้างอิง	<3	>0.95	>0.90	>0.90	>0.90	>0.80	>0.80	<0.08
ค่าสถิติหลังปรับโมเดล	1.522	0.975	0.930	0.973	0.975	0.910	0.902	0.025

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง อิทธิพลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้

หมายเหตุ PEST = สภาพแวดล้อมภายนอก: EXpo ด้านการเมือง/นโยบายรัฐบาล ประกอบด้วย ExPoliti1 – ExPoliti8, EXco ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ExEcono1 – ExEcono2, EXso ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย EXSocial1 – EXSocial2 และ EXtec ด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย ExTech1 – ExTech2 7S = สภาพแวดล้อมภายใน: INstra ด้านกลยุทธ์ ประกอบด้วย Instrateg1 – Instrateg4, INStruc ด้านโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย Instruct1 – Instruct4, INSyst ด้านระบบปฏิบัติงาน ประกอบด้วย InSyste1 – InSyste5, INstyl ด้านรูปแบบการบริหาร ประกอบด้วย InStyl1 – InStyl4, INstaf ด้านบุคลากร ประกอบด้วย InStaf1 – InStaf4, INSkil ด้านทักษะ ประกอบด้วย InSkil1 – InSkil3 และ INshar ประกอบด้วย InShare1 – InShare4

SMgt = การจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย ManagS1 – ManagS8

Geowth = การเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย Grow1 – Grow8

ผลการวิเคราะห์การส่งผลเส้นทางตามสมมติฐาน

การวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าส่งผลของตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรเหตุ (Antecedents)	ตัวแปรผล (Consequences)					
	MGT			Growth		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
PEST	0.36**	-	0.36**	-	0.14**	0.14**
7s	0.42**	-	0.42**	-	0.16**	0.16**
MGT	-	-	-	0.38**	-	0.38**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, DE: Direct Effect, IE: Indirect Effect, TE: Total Effect

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรเหตุและผลลัพธ์ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม โดยแบ่งตามสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST) มีอิทธิพลต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (MGT) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (MGT) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.36 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน (7s) มีอิทธิพลต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (MGT) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน (7s) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (MGT) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.42 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2

สมมติฐานที่ 3 การจัดการเชิงกลยุทธ์ (MGT) มีอิทธิพลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Growth) พบว่าปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ (MGT) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Growth) โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.38 และอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Growth) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Growth) เท่ากับ 0.14 และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 4 และ

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน (7s) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Growth) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน (7s) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน (Growth) เท่ากับ 0.16 และมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.16 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 5

อภิปรายผล

ผลการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างของอิทธิพลที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการในจังหวัดชายแดนใต้ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายนอก ด้านการเมืองและนโยบายรัฐบาลมากที่สุด เนื่องจากผู้ประกอบการในจังหวัดชายแดนใต้ประสบปัญหาความไม่สงบในพื้นที่เป็นทุนเดิม กอปรกับการปรับแนวทางในการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐในสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับ

การศึกษาของ ปกรณ์ อุดมธนสารสกุล อธิบายว่า ในช่วงวิกฤตของโรคระบาดโควิด 19 นโยบายรัฐบาลมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ในการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมาคือด้านเทคโนโลยี ในปัจจุบันเทคโนโลยีส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำเนินงานของผู้ประกอบการทุกภาคส่วน ผู้ประกอบการต้องปรับตัวด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อความอยู่รอดและสร้างโอกาส (ปกรณ์ อุดมธนสารสกุล, 2564) สำหรับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน พบว่า ด้านกลยุทธ์ ด้านโครงสร้าง และด้านบุคลากร มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการดำเนินงานของ SMEs ในจังหวัด ชัยแดนใต้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางขององค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของ ตระกูล จิตวัฒนากร ยืนยันว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ สไตล์ และบุคลากร (ตระกูล จิตวัฒนากร, 2563) นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร ไชยสร และบุญทวรรณ วิงวอน กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ (จิราพร ไชยสร และบุญทวรรณ วิงวอน, 2562) เช่นเดียวกับ สมเกียรติ อินทวงศ์ กล่าวว่า ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะปัจจัยเหล่านั้นเป็นข้อมูลสำคัญที่ธุรกิจใช้ประกอบในการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน (สมเกียรติ อินทวงศ์, 2563) อย่างไรก็ตาม พัชรพรพรรณ ขอบธรรม อธิบายว่า ความสำเร็จของการกำหนดกลยุทธ์มาจากความสามารถขององค์กร ในการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรอย่างรอบคอบ เกิดเป็นกลยุทธ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ แตกต่างจากคู่แข่ง และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า ดังนั้นผู้บริหารองค์กรควรให้ความสำคัญต่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในเพื่อจะได้นำไปกำหนดกลยุทธ์ในการแข่งขันต่อไป (พัชรพรพรรณ ขอบธรรม, 2562)

ปัจจัยด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน จากการสำรวจของนักวิจัยพบว่า หลักในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในจังหวัดชัยแดนใต้ส่วนใหญ่เน้นการปรับตัวตามสถานการณ์ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ในระดับมาก จึงส่งผลให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกุล ชัยโรจน์วงศ์ และชานาญ งามมณีอุดม พบว่า ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์กร ส่งผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการผลิตในประเทศไทย โดยองค์กรต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับ แผนนโยบายของภาครัฐ (ศิริกุล ชัยโรจน์วงศ์ และชานาญ งามมณีอุดม, 2561) นอกจากนี้ Alex, A. & Bernard, A. ตรวจสอบผลกระทบของแนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อการเติบโตของ SMEs ในประเทศกานา พบว่า การกำหนดกลยุทธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเติบโตของ SMEs ในประเทศกานา (Alex, A. & Bernard, A. , 2021) อย่างไรก็ตาม ธัญญ์นิธิ จิรพัฒนาพรสิน อธิบายว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์กระตุ้น

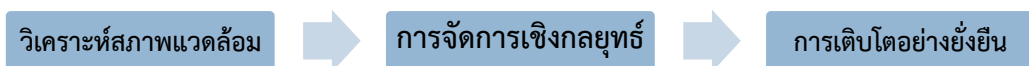
ความสามารถในการแข่งขันขององค์กรให้เหนือกว่าคู่แข่ง เพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาด นำไปสู่การเติบโตของยอดขาย และกำไรเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน เข้าใจบริบททุกภาคส่วนขององค์กร จัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมตลอดถึงบูรณาการแนวคิดแบบดั้งเดิมและแนวคิดสมัยใหม่ในการบริหารให้สอดคล้องเหมาะสมกับองค์กร (ธัญญ์นิธิ จิรพัฒนานพพรสิน, 2563)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อให้ทันต่อการแข่งขันในขณะเดียวกันผู้ประกอบการต้องนำกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสถานการณ์เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรด้วย เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทขององค์กร สอดคล้องกับการศึกษาของเชาวลิต ประสิทธิ์ และกนกพร ชัยประสิทธิ์ พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในระดับปานกลาง ดังนั้น ธุรกิจต้องมีการศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอก พร้อมใช้กระบวนการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกในการประเมิน และทำความเข้าใจกับความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ทำให้องค์กรรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงภายนอกและปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานะที่เปลี่ยนแปลงไป (เชาวลิต ประสิทธิ์ และกนกพร ชัยประสิทธิ์, 2562) นอกจากนี้สอดคล้องกับรายงานของ จันทรพิชญ แก้วดี และคณะ กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายนอกมีผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนเขตภาคเหนือตอนบน เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายนอกมีความผันผวน หากสามารถวิเคราะห์ถึงโอกาสและอุปสรรคที่กระทบต่อกิจการ ศึกษาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และนำข้อมูลมากำหนดแผนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น หรือการที่กรรมการกลุ่มวิสาหกิจสามารถรับรู้การเคลื่อนไหวของสถานการณ์ในด้านต่าง ๆ ได้ทันเวลา ทำให้มีข้อมูลที่ทันสมัยในการนำมาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเติบโตได้ (จันทรพิชญ แก้วดี และคณะ, 2562) นอกจากนี้ รัตนพร เลารุจิราลัย และคณะ ยืนยันว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ขององค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร ทักษะ ความรู้ ความสามารถ รูปแบบการบริหารจัดการ และค่านิยมร่วมหรือวัฒนธรรมองค์กร มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กร ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดแนวทางการบริหาร พร้อมทั้งพิจารณาใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์กร และกำหนดรูปแบบการบริหารให้สอดคล้องกับกิจกรรมและเป้าหมายขององค์กร (รัตนพร เลารุจิราลัย และคณะ, 2561)

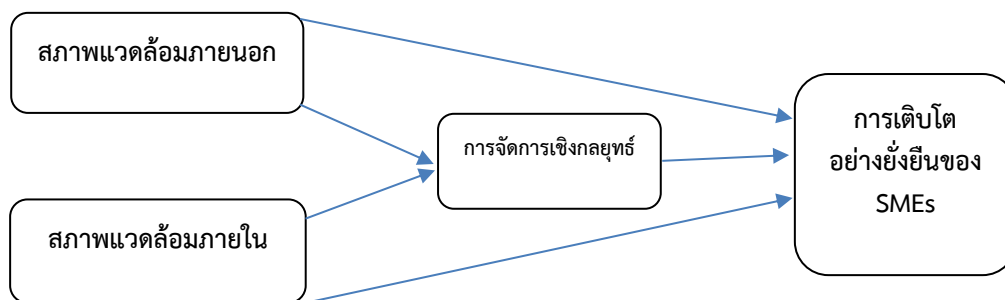
องค์ความรู้ใหม่

แนวทางที่ SMEs สามารถเติบโตอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัลได้นั้น ผู้ประกอบการต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเทคโนโลยี โดยการวิเคราะห์ถึงโอกาสที่องค์กรจะได้รับและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการก็ต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในด้านต่าง ๆ เช่น กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน รูปแบบการบริหาร บุคลากร ทักษะ และค่านิยมร่วม เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กรในการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนและจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีเป้าหมายชัดเจน มีความยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ตลอดถึงสามารถปฏิบัติได้จริงตามความเหมาะสมกับบริบทขององค์กร ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างความมั่นคงให้กับองค์กร พนักงาน และสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้นนำไปสู่ความอยู่รอดและการเติบโตในอนาคต ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบถึงโมเดลสมการโครงสร้างของอิทธิพลที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 อย่าง ดังนี้ 1. สภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วยด้านการเมือง/นโยบายรัฐบาล ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี 2. สภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วยด้านกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ด้านระบบการปฏิบัติงาน ด้านรูปแบบการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านทักษะ และด้านค่านิยมร่วม และ 3. การจัดการเชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ หาก SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน นำข้อมูลที่ได้สู่กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อวางแผนกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ย่อมนำไปสู่ความอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลสมการโครงสร้างของอิทธิพลที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการทดสอบโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมซึ่งแบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน การจัดการเชิงกลยุทธ์และการเติบโตอย่างยั่งยืนของ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ นอกจากนี้การจัดการเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนแต่อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้นการจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่องค์กรจะต้องคำนึง เพราะการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กรสามารถที่จะเกิดขึ้นได้ หากผู้ประกอบการมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังเช่นในปัจจุบันเพื่อให้ทราบถึงโอกาส และอุปสรรคที่จะส่งผลต่อองค์กร และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อให้ทราบจุดแข็ง และจุดอ่อน จากนั้นนำมาสู่กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับศักยภาพขององค์กร ส่งผลให้องค์กรสามารถอยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้กับผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดชายแดนใต้เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ และให้ผู้ประกอบการตระหนักเกี่ยวกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยมีการกำหนดแผนงาน ทิศทาง และเป้าหมายขององค์กรอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประเมินผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน สำหรับประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิเคราะห์เชิงคุณภาพร่วมด้วย เพื่อจะได้ศึกษาเชิงลึกนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนา และการเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไปตลอดทั้งควรมีการศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุอื่นเพิ่มเติมด้วย

กิตติกรรมประกาศ

บทความเรื่องอิทธิพลโครงสร้างเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้ จากเนื้อหาที่นำมาเขียนในบทความฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในสามจังหวัดชายแดนใต้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2563). สถิติข้อมูลนิติบุคคลจัดตั้งและเลิก. เรียกใช้เมื่อ 20 กรกฎาคม 2564 จาก http://www.dbd.go.th/more_news.php?cid = 1415
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ แก้วดี และคณะ. (2562). สภาพแวดล้อมภายนอก การมีส่วนร่วมและความสามารถในการตลาดที่มีผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชนเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารมนุษยสังคมสาร (มสส.), 17(1), 2-48.
- จิราพร ไชยสร และบุญทวรรณ วิงวอน. (2562). บริบทของสภาพแวดล้อมและการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดลำปาง. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 12(2), 290-301.
- ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ. (2563). นวัตกรรมและการปรับตัวของธุรกิจในยุคดิจิทัล. วารสารธุรกิจปริทัศน์, 12(2), 23-46.
- เชาวลิต ประสิทธิ์ และกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 6(1), 29-56.
- ตระกูล จิตวัฒนากร. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเชิงกลยุทธ์ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 9(2), 91-100.
- ธัญญ์นิธิ จิรพัฒนาพรสิน. (2563). แนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์และความสามารถในการแข่งขันขององค์กรหลักฐานเชิงประจักษ์กิจการในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมไทย. วารสารนักบริหาร, 40(2), 65-80.
- ปรกรณ์ อุดมธนสารสกุล. (2564). อิทธิพลของนโยบายรัฐบาลและการจัดการภาวะวิกฤตที่มีต่อกลยุทธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคบริการในจังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงวิกฤตของโรคระบาดโควิด 19. วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13(2), 75-92.

- ปัญหาริย์ ฟองแพร่. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง: กรณีศึกษาธนาคารยูโอบี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรพรพรรณ ซอบธรรม. (2562). การวางแผนกลยุทธ์: เครื่องมือสู่ความสำเร็จขององค์กร. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 1(2), 55-75.
- มลทิพย์ บำรุงกิจ และนพดล พันธุ์พานิช. (2564). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความเป็นผู้ประกอบการและปัจจัยกำหนด ที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของเครือข่ายวิสาหกิจอุตสาหกรรมเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ ลำปาง. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(2), 375-393.
- รัตนพร เลารุจิราลัย และคณะ. (2561). ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์ กับการสำเร็จในการบริหารจัดการสโมสรโรตารีในประเทศไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 11(2), 39-49.
- ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. (2563). โรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19): ผลกระทบ ต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยและกลยุทธ์ในการฟื้นฟูกิจการ. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 25(2), 9-25.
- ศิริกุล ชัยโรจน์วงศ์ และชำนัญ งามมณีอุดม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเติบโตของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมภาคการผลิตในประเทศไทย. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 10(2), 453-480.
- สมเกียรติ อินทวงศ์. (2563). บทปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพจากการบริหารเชิงกล ยุทธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชียงใหม่เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), 522-539.
- สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย. (2560). SMEsหัวใจที่แท้จริงของ เศรษฐกิจไทย. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2564 จาก <http://www.tasme.or.th/aeticle/822/>
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. (2564). สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนราธิวาส สำนักงาน อุตสาหกรรมจังหวัดปัตตานี และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดยะลา ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ คัดเลือก 10 ผู้ประกอบการจาก สามจังหวัดชายแดนใต้ เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนา SME เป็น smart SME และย. เรียกใช้เมื่อ 14 กรกฎาคม 2565 จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG210907091514053?fbclid=IwAR0qWYgtXSgaZ4sl4YrYVLKRqDhR9FkAMk8dTxlTvY5AaYoa8ixkrDE8iaU>

- สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). Dashboard SME Big Data. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2564 จาก <http://www.sme.go.th/th/page.php?Modulekey=384>
- สุภาพร เพชรรัตน์กุล และคณะ. (2564). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 8(2), 717-738.
- Alex, A. & Bernard, A. . (2021). THE RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC MANAGEMENT PRACTICES AND THE GROWTH OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES (SMES) IN GHANA. *Business: Theory and Practice*, 22(1), 222-230.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Pearson: New York.
- Hooper, D. et al. (2008). Structural equation modelling: guidelines for determining model fit. *Journal of Business Research*, 6(1), 53-60.
- Jöreskog, K. & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language*. Chicago, IL: Scientific Software International Inc.
- Kline, R. B. (2010). *Principles and Practice of Structural Equation Modelling*. New York: NY: The Guilford Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. (2nd ed.). New York: NY: McGraw-Hill.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity, Dutch. *Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.